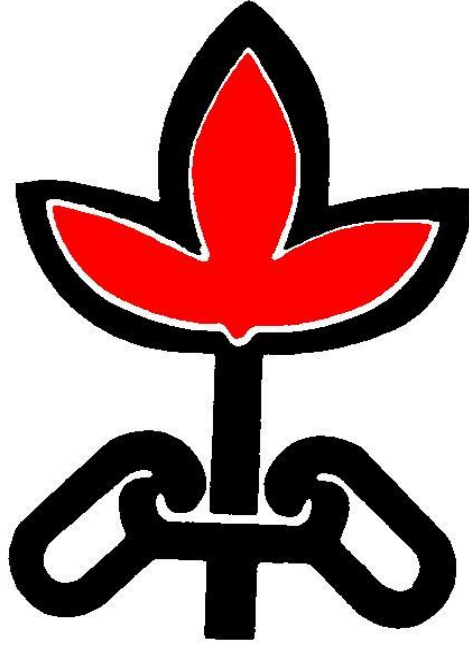


İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
11-12 ŞUBAT 2015 ERBİL-MAXMUR-KANDİL ZİYARETİ RAPORU

19.02.2015



1986

Necatibey Caddesi No:82 Kat:6 Daire:11/12
Demirtepe/Ankara
Tel:+90 (312) 230 35 67-68-69
Fax:+90 (312) 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr
Web: www.ihd.org.tr

GİRİŞ: İHD Genel Merkezi bünyesinde yaklaşık 2 yıldır çalışma yürüten Barış ve Çözüm Sürecini İzleme Komisyonu bugüne değin Türkiye içerisinde çok sayıda temasta bulunmuş ve yetkililerle görüşmüştür. Çözüm sürecinin geldiği aşama itibari ile sorunun en önemli muhataplarından olan KCK yetkilileri ile görüşmek, bunun yanı sıra IŞID isimli çete yapılanmasının Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi topraklarına yaptığı saldırıdan sonra sığınmacıların durumlarını yerinde incelemek, Irak Kürdistan Bölge Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonuna ziyarette bulunmak amacı ile 2 günlük Irak Kürdistan bölge ziyareti planlanmıştır. Ziyaretimize derneğimizin de üyesi olduğu Uluslar arası İnsan Hakları Federasyonu Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Alataş'ta katılmıştır.

HEYETİN OLUŞUMU:

Heyet, İHD Genel Başkanı Öztürk Türkdoğan, FİDH Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Alataş, İHD Genel Başkan Yardımcıları Raci Bilici, Osman Süzen, İHD Genel Saymanı Sevim Salihoğlu, İHD Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Temsilcileri Abdulselam İnceören ve Orhan Koparan, İHD MYK üyeleri Vetha Aydın ve İsmail Akbulut ile İHD Hakkari şube yöneticisi Ferzende Taş'tan oluşmuştur.

YAPILAN GÖRÜŞMELER:

Irak Kürdistan Parlamentosu Görüşmeleri (11 Şubat 2015)

Erbil Kürdistan parlamentosunda, 2013 seçimlerinden sonra oluşmuş 111 milletvekili var, 38 vekil PDK, 24 vekil Goran, 18 vekil YNK, 5 vekil Türkmen, 5 vekil Hıristiyan, 1 vekil Ermeni, 1 vekil Şii, 1 vekil Hizbi Kominist, 1 vekil Hizbi Sosyalist, 1 vekil İşçi-Köylü partisi, 16 vekil ise İslami Hareketi temsil eden milletvekillerinden oluşuyor. %25 kadın kotası uygulanıyor ama Parlamento'da ki kadın sayısı bu orandan fazla.

Heyetimiz Irak Kürdistan Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonunu ziyaret etmiştir, ziyaret kapsamında komisyon üyeleri Nusret Sofi Ali ve Aydın Maruf Selim ile görüşme yapmıştır. Milletvekillerinin verdiği bilgilere göre:

Kamplarda 2 milyon kişinin yaşadığını, büyük çoğunluğunun Türkmen ve Araplardan oluştuğu, birçok yerden de ayrıca Kürtler'in ve Ezidiler'in geldiği, 8 aydır Bağdat'tan yardım gelmediğini, Kürdistan'ın nüfusunun 5 milyon civarında olduğunu 2 milyon civarında da sığınmacı geldiğini, bu durumun kendilerini zorladığını, Irak hükümetinin de desteğini kestiğini ifade etmişlerdir.

Erbil'de de kriz yaşandığını ancak tüm olumsuzluklara rağmen kamplarda bulunan insanlar için iyi şeyler yaptıklarını anlatmışlardır.

Komşuluk hukukuna dayanarak Türkiye'den hem insanlık hem de savaş için yardım istediklerini ifade ederek heyetimizden seslerinin Türkiye hükümetine duyurulmasını istemişlerdir. Kürtlere yardım edilmesinin önemli olduğunu, yoksulluğa ve her türlü krize rağmen ayakta olduklarını belirtmişlerdir.

Heyetimizin görüşmesi esnasında Parlamento Başkan Yardımcısı gelerek heyetimize iyi dileklerini ifade etmiştir. Heyetimiz Kürdistan Parlamentosunda oldukça konuksever bir tarzda ağırlanmıştır. Bu nedenle parlamento yetkililerine ayrıca teşekkür ediyoruz.

Kürdistan parlamentosu İnsan Hakları Komisyon Başkanı Soran Omar heyetimizi kaldığımız otelde ziyaret etmiş ve karşılıklı görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Erbil- Baharke Mülteci/Sığınmacı Kampı (11 Şubat 2015)

Baharke Mülteci/Sığınmacı kampı 3 bin civarında insana ev sahipliği yapmaya çalışıyor. DAİŞ saldırılarından kaçan bu insanların yarısından fazlası çocuk.

Heyet 11 Şubat 2015 günü Hewler yakınlarında bulunan Baharke sığınmacı kampını ziyaret etmiştir, heyet ile birlikte Irak Kürdistan Bölge Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonu üyesi Milletvekili Aydın Maruf Selim refakat etmiştir.

Sığınmacı kampında Irak içlerinden ve Suriye den gelen Kakai'ler, Arap Şii ve Arap Sunni'ler, Şebekler, Ezidiler, ve Türkmenlerden oluşan 600 ailenin kaldığı belirtilmiştir. Yaptığımız incelemede gelen ailelerin çok büyük bir kısmının Musul'un DAİŞ işgalinden sonra bu kentten gelenlerden olduğu, kamptaki çadırlarda aile olarak kaldıkları, her bir çadırda 5 ile 10 kişi arasında nüfus olduğu, kamp yönetiminin Barzani Yardım Vakfı tarafından üstlenildiği, kampa uluslar arası toplumdan gelen yardımların bu vakıf tarafından dağıtıldığı, kamp alt yapısının yetersiz olduğu, kamp güvenliğinin federe hükümet tarafından sağlandığı, kamp giriş-çıkışlarının özgürlük ortamını zedelediği gözlemlenmiştir.

Kampta bulunan her etnik grubu temsilen bir temsilcinin seçildiği, bu temsilcilerin oluşturduğu komisyonun kamp yönetimine yardımcı olduğu ve bu nedenle kampın idaresi noktasında her hangi bir sorun yaşanmadığı bilgisi verilmiştir.

Maxmur Kampı (11 Şubat 2015)

Maxmur Kampı Irak'ta Musul'a bağlı Hewler'e yaklaşık 100 kilometrede bulunan bir BM mülteci kampı. Mahmur kampı BM tarafından 1998 yılında oluşturuldu. Kamp, 1994 yılında Türkiye'nin Irak sınır köylerinde yaşayanların güvenlik gerekçesiyle tahliyesinden sonra buraya sığınan Kürtler'den oluşmaktadır. Kampta yaklaşık 17.000 kişi yaşamaktadır.

Maxmur kampında heyetimizi Belediye eş başkanları, kamp yetkilileri ve kamp halkı karşıladı. Kamp yetkililerinden alınan bilgilere göre:

Maxmur kampının da direnişlerin içinde yer aldığını, BM statülerinin devam ettiğini, ancak BM tarafından sadece resmi güvenlik yaklaşımlarının devam ettirildiği, pratik güvenlik tedbirleri ve insani yaklaşımların yok ya da çok az olduğu, Resmiyette Musul'a bağlı olduklarını, Irak ve yerel hükümet nezdinde yapılması gereken yardımlar anlamında arada kaldıklarını, en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaz halde olduklarını, su ihtiyaçlarını dahi tırnaklarıyla kazarak getirmeye çalıştıklarını anlatmışlardır.

Dolaşım haklarının çok sıkıntılı olduğunu, oturma izinlerinin 3 yıllık olduğunu bunun için belge verildiğini, bu süre dolunca da sıkıntıların tekrar başladığını, çünkü toplu kimlik süresi bitimi söz konusu olan 2500 kişinin var olduğu ve yenileme döneminde resmi kurumlarla çok sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Kamp halkının neredeyse hepsinin inşaat işçisi olduğunu, geçimlerini kısmi olarak bu yolla sağladıklarını ifade eden kamp halkı,

Mahkemelerde adil yargılanma ya da başvuru konularında hep ikinci planda kaldıklarını, her şekilde siyasi nedenler etkili olduğunu, güvenlik sorunlarının olduğunu, her an saldırı riski ile karşı karşıya olduklarını, başvurularına rağmen BM ve yerel hükümetin özgün desteklerinin olmadığını vurgulamışlardır.

Savunma gücü olarak gerilla desteğinin var olduğunu ve tek güvencelerinin onlar olduğunu savunan Maxmur halkı, BM ye riskleri anlattıklarını, yardım talep ettiklerini, halkın DAİŞ saldırıları sırasında göç ettiğini, parklarda, okullarda, camilerde yattığını anlatmışlardır. Bu süreçte çok cüzi bir yiyecek yardımını Kızıllaç'ın ve BM adına çalışan CDO nun yaptığını anlatan Maxmur halkı, BM nin sorumluluklarını yerine getirmediğinden yakınmıştır. Örneğin DAİŞ'in şu an 15-20 kilometre uzaklıkta konuşlandığını bir önceki gece çatışma yaşandığını ve 2 peşmergenin yaşamını yitirdiğini belirtmişlerdir.

Güney Kürdistan da çok kamp olduğunu Türkiye den AFAD ve Kızıllaç'ın sunni Türkmenlere yardım ettiğini bildiklerini ifade etmişlerdir.

Eğitim, Sağlık ve Kanun karşısında göçmenlikten kaynaklı haklarından yararlanamadıklarını, Kürt sorunuyla bağlantılı olarak Maxmur'da olduklarını, Kürt sorunu çözümlerse sorunlarının çözüleceğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Heyet: Burayı Hükümet ve BM nin güvenlik açısından koruma yükümlülüğü var, ne yapıyorlar?

BU soruya, Bundan birinci derecede BM nin sorumlu olduğunu, hükümet ve yerel hükümetin BM yi zorlaması gerektiğini, güvenlikleri konusunda strateji geliştirenin kendileri olduğunu örn. okullarda sığınak yapmak vb yöntemler geliştirmeye çalıştıklarını belirterek, yanıt vermişlerdir.

Heyet: Eğitim konusunda neler yapılıyor kampa?

Eğitime önem verdiklerini anaokulu, ilk, ortaokul ve liselerinin olduğunu, Latin harfleriyle Kürtçe eğitim verildiğini, Üniversiteyi bitiren çok kişinin olduğunu ama bu kişilerin iş bulmakta zorlandığını, yerel hükümetin siyasi yaklaşımlarından kaynaklı kampın dışında ki iş olanaklarından yararlanamadıklarını ifade etmiştir.

İşyeri açma işlemleri için belediye tarafından resmi işlemlerin yapıldığını, Belediyelerinin olduğunu, eş başkanların, encümenlerin seçimle göreve geldiklerini, kamplarında eşit temsiliyet olduğunu belirtmişlerdir.

Heyet: Kampa kabul nasıl oluyor?

Kampa yerleşmek isteyenlere ilişkin meclis kararı alındığını, 5 semtlerinin 4 mahallelerinin olduğunu, Eğitim, Sağlık, Dış İlişkiler, yargı gibi meclis sistemlerinin olduğunu, asayiş birimlerinin olduğunu, oluşabilecek sorunları eğitimle çözdüklerini yaşanan sorunlardan dolayı hapsetme gibi kapatmanın söz konusu olmadığını belirtmişlerdir.

Heyet: Sağlık sorunlarınızı nasıl hallediyorsunuz?

Sağlık ocağımız var, Sağlık birimimiz var, önceden Musul tarafından doktor atanıyordu DAİŞ saldırılarından sonra atama kaldırıldı, burada ki doktorlarda gittiler. İlaçlar yerel yönetim tarafından aylık veriliyor, doktor gönderilmiyor. Sağlık ocağımızda pratik hekimlerimizle acil müdahale yapılıyor. BM "sağlık fonu bütçemiz yok" denilmiştir.

Heyetimiz Maxmur kampında da oldukça konuksever bir tarzda ağırlanmıştır. Maxmur belediyesine ve kamp halkına da ayrıca teşekkür ediyoruz.

Kandil Dağı Bölgesi KCK Eş başkanlarını Ziyaret

Heyet 11 Şubat 2015 tarihinde Kandil dağı bölgesine giderek çözüm sürecinin geldiği aşama itibari ile sorunun en önemli muhataplarından olan KCK yetkilileri ile görüşmüştür. Görüşmeye Eş başkanlar Cemil Bayık ile Bese Hozat katılmışlardır.

Görüşmede Eş başkanlar özetle:

PKK- devlet diyalogunun 21 Mart 1993 tarihinde başladığını, devam eden barış ve çözüm sürecinin son ateşkes dönemi olduğunu, ancak bu sürecin henüz müzakere aşamasına gelemediğini, burada özeleştirilerek bunun sebepleri üzerinde durmuşlardır. Buna göre, PKK Lideri Sayın Öcalan ile devlet görevlilerinin görüşmesinin Kürt siyasal hareketinde gevşemeye sebep olduğu, nasıl olsa sorunları sayın Öcalan görüşerek çözebilir anlayışının geliştiğini, bunun da mücadeleyi zayıflattığını ve hükümetin müzakereye geçmeme eğilimini güçlendirdiğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye demokratik kamuoyunun sorunun müzakere yolu ile çözülmesi noktasında güçlü bir tepki vermediği ve böylece sayın Öcalan'ın yalnız kaldığı, esasen devletin de sorunu çözüyormuş gibi yapıp özde çözme niyetinin

olmadığını, sorunu zamana yaymak istediğini ve sürekli seçimlerde malzeme olarak kullandığını belirtip daha güçlü bir toplumsal mücadele ile sayın Öcalan'ın elinin güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Tüm bunlara rağmen 8 Mayıs 2013 tarihinde PKK'nin gerilla güçlerini Türkiye sahasından çekmeye başladığını ancak hükümetin taahhütlerini yerine getirmemesi nedeni ile sürecin Eylül ayında sona erdirildiğini, şu anda geri çekilen gerillaların yerlerine geri döndüğünü ve örgütün tarihindeki en güçlü dönemini yaşadığını ifade etmişlerdir.

Son barış ve çözüm sürecinin ısrarla sürdürülmesinin tamamen sayın Öcalan'ın gayretleri ile olduğunu, sayın Öcalan'ın AKP'nin oyalama tavrına tahammül ettiğini bunun sebepleri olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre, Rojava Devrimini yaşatmak ve devrime yönelik saldırıları boşa çıkartmak, Türkiye'deki zihniyetin değiştirilmesi ile ilgili barışın toplumsallaştırılması çalışmalarına zaman tanımak ve AKP'nin gerçek yüzünü hem Türkiye'nin hem Ortadoğunun hem de dünyanın anlamasını sağlamaktır. AKP sorunları çözüyormuş gibi yapıp esasında çözmemiştir. Türkiye halkını, Ortadoğu halkını özellikle de Arap halkını ve dünyayı aldatmıştır. En son DAİŞ örneğinde görüldüğü gibi Ortadoğunun bu kadar kötü bir noktaya gelmesinde AKP'nin rolü olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra devlet Öcalan görüşmelerinin 15 Şubat'a kadar müzakereye geçmesi gerektiğini, geçilmemesi halinde sürecin tehlikeye gireceğini ifade etmişlerdir. AKP'nin son iç güvenlik yasası ile esasen bir nevi savaşa hazırlık yaptığını, bunun kabul edilemez bir durum olduğunu ifade etmişlerdir. Seçim süreci ile ilgili olarak da HDP'nin parti olarak sol ve sosyalist partilerle ittifak temelinde seçime girmesinin önemli olacağını bu durumun Türkiye'deki barajı yıkacağını ve Türkiye sol sosyalist hareketin önüne önemli fırsatlar çıkaracağını, bu şekilde AKP'nin durdurulacağını ve Türkiye'nin demokratikleşmesinde önemli bir mevzi elde edileceğini ifade etmişlerdir.

KCK Eşbaşkanları DAİŞ'in Suriye ve Irak'taki saldırıları ile kendi üzerlerine devrimi gerçekleştirmek dışında bir görev kalmadığını ifade ederek tüm güçleri ile DAİŞ'e karşı savaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda Peşmergenin Şengal'den çekilmesi ile Şengal Bölgesinde yaşayan Ezidilerin DAİŞ saldırısına maruz kalmaları ile birlikte Ezidilerin yardımına gittiklerini ve Şengal Bölgesini DAİŞ'ten temizlediklerini, Mahmur ve Kerkük'ün savunmasına katkı sunduklarını, DAİŞ'in Hewler'e yürüyüşünü engellediklerini ve KDP ve diğer Kürt güçleri ile birlikte DAİŞ'e karşı mücadele etmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda KDP lideri Mesut Barzani ile bir araya geldiklerini ve sürekli bu konularla ilgili haberleştiklerini ifade etmişlerdir. Irak Kürdistan Bölge yönetiminin ve Kürdistan medyasının PKK/HPG güçlerinin DAİŞ'e karşı verdiği mücadeleye yer vermemesini eleştirdiklerini ve bu nedenle istenirse Güney Kürdistan savunmasından çekilebileceklerini ifade etmişlerdir. Bu açıklamalarından sonra Güney Kürdistan sivil toplumu ile Kerkük Yönetiminin kendilere talepte bulduklarını ve HPG gerillasının Güney Kürdistan'dan kesinlikle çekilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

KCK Eşbaşkanları Türkiye'de devam eden barış ve çözüm sürecinin sayın Öcalan vasıtası ile ısrarla sürdürüldüğünü ve bu konuda kendileri ile Sayın Öcalan arasında

hiçbir fark olmadığını, aynı şeyi düşündüklerini ve dolayısıyla Kürt siyasal hareketi bakımından önderlikleri ile kendileri ve legal siyaset arasında farklılık yaratmaya çalışanların çabalarının gerçeği yansıtmadığını ifade etmişlerdir. DAİŞ'in Suriye ve Irak'taki saldırılarına karşı etkili bir mücadele yürüttüklerini tabiri caiz ise kendilerinin ve Kürt halkının onuru için savaştıklarını, tarihi Kobane direnişi ve zaferi ile de PKK'nin halkları savunan bir örgüt olduğunu bir kez daha kanıtladığını ifade etmişlerdir. KCK Eşbaşkanları Ortadoğudaki yeni durumun değerlendirilerek PKK'nin artık terör örgütleri listesi içerisinde çıkarılması gerektiğini, bu durumun uluslar arası alanda tartışılmaya başladığını ve sivil toplumun da bu konuyu kendi gündemlerine alması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Heyetimiz KCK Eşbaşkanlarını insan hakları savunucuları olarak barışın toplumsallaştırılması konusunda yapılan çalışmaları aktarmış, devlet Öcalan görüşmeleri ile Öcalan/HDP heyeti görüşmelerinin konu ile ilgili tüm kişilere açıklanması gerektiğini bu şekilde yanlış anlaşılmanın ortadan kalkacağını ve kamuoyunun doğru bilgileneceğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'de devam eden çatışmasızlığın mutlaka sürdürülmesi gerektiğini bunun barış çalışmaları için zorunlu olduğunu, PKK/HPG gerillalarının Irak Kürdistan Bölgesinden kesinlikle çekilmemesi gerektiğini ve DAİŞ'e karşı mücadelenin kesintisiz olarak sürdürülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Heyetimiz Kandil'de de sıcak bir konukseverlikle karşılanmıştır. Kendilerine teşekkür ederiz.

HEYETİN TESPİT VE ÖNERİLERİ

- 1- Irak Kürdistan Bölgesel Yönetiminin 5 milyon olan nüfusu Irak içinden ve Suriye'den gelen sığınmacılar ile 7 milyona çıkmıştır. Irak Merkezi Hükümetinin yaklaşık 8 aydır Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimine bütçe aktarmadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla Irak Kürdistan Bölgesinde bulunan yaklaşık 2 milyon sığınmacının insani yardım ihtiyaçlarının karşılanması noktasında uluslar arası toplumun ve Irak Merkezi Hükümetinin daha fazla sorumluluk alması gerekmektedir.
- 2- Irak Kürdistan Bölgesinin DAİŞ tehdidinden korunması ve bertaraf edilmesi noktasında Irak Kürdistan'ında yaşayan Kürtler ve diğer halkların kendilerini savunmalarını sağlayacak şekilde desteklenmesi ve bu desteğin savunma gücü olarak faaliyette bulunan tüm Kürt örgütlerine yapılması, savunma faaliyeti içerisinde bulunan örgütlerin ortak koordinasyonunun sağlanmasının gerekli olduğunu belirtmek isteriz.
- 3- Irak Kürdistan Bölgesinde DAİŞ tehdidine karşı savunma faaliyetinde bulunan PKK/HPG gerillalarının bu faaliyetlerini sürdürmesini ve peşmerge güçleri ile koordineli olarak savunma faaliyetlerini devam ettirmesi gerektiğini belirtmek isteriz.

- 4- Türkiye'deki barış ve çözüm sürecinin cesaretlendirilmesi ve ilerletilmesi ile Suriye ve Irak'ta DAİŞ tehdidine karşı mücadele eden PKK'nin uluslararası alandaki konumunun tartışılması ve buna uygun olarak siyasi pozisyonunun yeniden belirlenmesi ve böylece Kürt halkının savunulmasının önündeki engellerin kaldırılması gerektiği kanaatindeyiz.
- 5- Mahmur Kampının BM Kampı olmasından kaynaklı olarak BM Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kampta yaşayanların sorunlarının giderilmesi noktasında daha etkili tedbirler almasını, Irak Merkezi Hükümeti ile Irak Kürdistan Bölgesel yönetiminin kampta yaşayanların hukuksal ve sosyal sorunlarının giderilmesi noktasında daha yapıcı rol oynaması gerektiğini belirtmek isteriz.
- 6- Türkiye'de devam eden barış ve çözüm süreci kapsamında heyetimiz çatışmasızlığın kalıcı hale gelmesi gerektiğini KCK yetkililerine aktarmış ve çatışmasızlığın mutlaka sürdürülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Çatışmasızlığın devamı ile birlikte sorunun çözümü noktasında Kürt siyasal hareketinin temsilcisi olan Abdullah Öcalan ile hükümetin yetki verdiği devlet görevlilerinin izleme kurulu tanıklığında müzakerelere başlamasının gerekli olduğu, müzakerelere başlanmaması halinde ise sürecin sona erme riski ile karşı karşıya olduğu tespiti yapılmıştır.
- 7- Barış ve çözüm süreci kapsamında açıklık ilkesi uyarınca devlet/Abdullah Öcalan görüşmeleri ile Abdullah Öcalan/HDP heyeti görüşmelerinin kamuoyuna açıklanması gerektiği ve böylece tek taraflı yaratılmak istenen algının ortadan kalkacağı, halkın bilgilendirme hakkının gereğinin yerine getirilmesi gerektiği tespiti yapılmıştır.
- 8- Barış ve çözüm süreci kapsamında barışın toplumsallaştırılması bakımından sivil toplum örgütlerinin ve ilgili tüm demokratik kitle örgütlerinin daha fazla inisiyatif alabilmesi için sık sık bilgilendirilmeleri gerektiği tespiti yapılmıştır.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ